

ГЕНЕРАЛ-МАЈОР ДРАГАН КОЛУНЦИЈА,
КОМАНДАНТ ОПЕРАТИВНИХ СНАГА ВСЦГ

ЕМОЦИЈЕ СУ ЈЕДНО, РЕАЛНОСТ ДРУГО

Наравно, не желим да кажем да ми треба да идемо у операције наметања мира, операције које нису под покровитељством УН, али је веома битно да будемо присутни тамо где је цео свет присутан.

То је одредница добре политике.

Недавно сам и јавно поставио питање за размишљање: да смо сада чланица НАТОа, да ли би питање статуса Космета уопште било постављено?

Свако ко се озбиљно бави политиком зна да се то никада не би догодило. Емоције су једно, реалност друго.

а генерал-мајором Драганом Колунџијом, командантом Оперативних снага, највишег здруженог саставом Војске СЦГ, разговарали смо недавно у Крагујевцу, где је и смештена њихова команда. Питања опремљености, проблеми изазвани скраћивањем војног рока, безбедносни изазови ка којима се у процесу реформе Војске и одређују, пожељан профил официра данас, али и однос према војној традицији, само су неке од тема о којима смо разговарали.

Оцена борбене способности Оперативних снага, али и Војске у целини, у претходној години нешто је нижа него у претходном периоду. Шта се догодило? Који су то највећи проблеми са којима се сусрећете?

– После исцрпне анализе предложили смо оцену 3,38 за Оперативне снаге и она је прихваћена. То је први пут у низу година да је оцена добра, а не врло добра. Да предложимо ту оцену одлучили смо се, јер смо хтели да будемо реални, искрени и да и војном и државном руководству покушамо да скренемо пажњу на стање борбене готовости у делу Војске који чине Оперативне снаге. Испоставило се да је та оцена била идентична са просечном оценом борбене готовости читаве Војске. Шта је све утицало на такву оцену? Оперативне снаге су настале од Ужичког и Београдског корпуса, дела јединица које су биле непосредно потчињене Генералштабу и дела јединица из Нишког корпуса. Када се погледа садашња структура, сви ти састави су драстично мањи по бројном стању, људству и техници у односу на ранији период.

Имајући у виду да током прошле године у наоружање није ништа ново уведено, да је војни рок скраћен са девет на шест месеци, што битно утиче на борбену готовост, последице су биле неизбежне. Можда и ова оцена није реална, али су садашњи механизми по којима се оцењује борбена готовост довели до оваквих процената. Та оцена није превисше алармантна, када се зна какво је укупно стање у нашем друштву, привреди... Транзиција захвата и Војску као део система одбра-

не, односно друштва. Али је све то добра основа за размишљање, реално планирање засновано на сопственом искуству, али и на искуству земаља у окружењу. Наравно, у складу са могућностима друштва. Непотребна је острашћеност, осећај да на нас у Војсци нико у држави не мисли. Убеђен сам да државно руководство мисли о Војсци, онолико колико може, имајући у виду све сегменте друштва.

Питање опремљености је, свакако, један од одређујућих елемената функционалности Оперативних снага. Познато је стање нашег наоружања и опреме, посебно средстава везе. Шта је то што је у овом тренутку неопходно за бољи рад?

– Најкраћи одговор би био: много тога. Ми војници увек одређујемо тежиште, сходно циљу који желимо да постигнемо. У оквиру реформе Војске настојимо да проценимо које су то јединице и снаге које су нам најбитније у систему борбене готовости, и које треба за што краће време опремити за задатке који их чекају. Имамо наоружање које је добро, квалитетно и цењено у свету. То што нам недостаје јесу средства везе, средства за заштиту људства и оптоелектронска средства, а неопходна нам је и информатичка опрема, јер сви знамо шта значи брза обрада података за сваки систем.

Једно од преовлађујућих начела којег се држе савремене армије јесте

рано упозорење на опасност. Када предупредите опасност, њени ефекти су неупоредиво мањи. Смер у коме иде реформа Војске – смањење броја војника и њихова боља опремљеност и професионализација – намеће нови захтев, а то је обезбеђење маневарских способности таквих јединица. Десетине и стотине километара маневарског простора не би требало да представљају никаков проблем за такве саставе. Зато су веома важне хеликоптерске јединице, транспортна средства, а упоредо с тим, транспортни хеликоптери у пару са борбеним хеликоптерима, који су добра заштита тих јединица. Познато је да је транспортни хеликоптер у прелету веома погодна мета, а свако његово обарање значило би и велике губитке. Борбени хеликоптери су одлични и за подршку ватреној јединици на

терену, поготово када се имају у виду захтеви и правила ангажовања, поштовање норми међународног ратног права, пропорционалност употребе силе... Легитимитет употребе снага има прави облик уколико дозирате оружану силу у односу на опасност. Тиме се избегавају сви видови осуде, које смо на овом простору, нажалост, имали као искуство.

Колики проблем представља скраћење војног рока и слаба попуна јединица војницима (43%). Како га превазилазите на путу до професионалне војске?

Неки људи у јавности говоре да нам је и даље потребна велика армија, са бројним оклопним јединицама... Али се ти исти људи не питају како то обезбедити. Уколико ми у Војсци сада имамо буџетска средства само до јуна или јула, занима ме да ли уопште јавност може да претпостави како се сналазимо. То ми најбоље знамо.

Као командант ја бих увек више волео да имам три професионалне бригаде него мање спремне и обучене корпусе.

– Скраћење војног рока је законом донесена одлука. Ту више нема шта да се прича. Трајање војног рока омогућује да се војник обучи за одређену специјалност на средствима која нису сложена. Имајући у виду колико је наука примењена на средствима ратне технике, колико су она софистицирана и какво је мајсторство у руковању неопходно, долазимо до закључка да само професионалци могу да рукују одређеним средствима.

Проблем је настао због неусклађености почетка примене скраћења војног рока и обезбеђења одређеног степена професионалности унутар Војске. Ту је настао дебаланс. Мислим да је пре одлуке о скраћењу војног рока требало створити одређено језгро професионалних јединица, а онда из фазе у фазу ићи на то да се обезбеди континуитет борбене готовости.

Посебан проблем, на који је указао и господин Зоран Јефтић, помоћник министра одбране за људске ресурсе у једном од претходних бројева магазину "Одбрана" – јесте структура професионалног састава Војске. Уместо јасне узлазне линије, линија је кривудава, са застојима и израженом колебљивошћу. Да анализирамо зашто је то тако, нема сврхе, али хајде да видимо шта сада. Мислим да што пре треба створити одређен број професионалних јединица – чисто професионалних. Када о томе размишљамо могли бисмо да се сетимо изреке да је све пролазно, само је интерес вечан. Онај који се одлучи за посао професионалног војника мора бити и добро плаћен. Заменик начелника Генералштаба генерал-мајор Здравко Понош је, такође за "Одбрану", рекао да војни позив није просечан, те да не може бити ни просечно или испод просека плаћен. Најнижа плата војника професионалца мора бити виша од републичког просека.

Пример који то поткрепљује јесте стање у Копненој зони безбедности. На основу одлуке министра одбране, у обезбеђењу административне линије са Косовом и Метохијом и контроли КЗБ ангажован је искључиво професионални састав ВСЦГ. Од тог тренутка ми тамо нисмо имали дисциплинских проблема, ванредних догађаја или ексцеса у самој зони. Професионалац је професионалац.

Неопходно је да се што пре регулише статус војника по уговору. У инжењерији, на пример, они су руковаоци на дозери, копачу, утоваривачу... По садашњем решењу могу да буду професионалци само до 35 године старости. У грађевинским фирмама на истим пословима раде људи и у педесетој, чак и старији, а ми се олако одрчемо војника који су тек стекли најбољи ниво способности за обављање дужности. У таквим ситуацијама младост и физичку кондицију замењују знање и искуство. То се, наравно, не односи на специјалне јединице где психофизички критеријуми морају да се поштују.

Важно је, такође, створити могућност да, када се догоди да војник професионалац изгуби способност да обавља своју дотадашњу дужност, може да се преквалификује за неке друге дужности унутар Војске.

Колико су, када се све то узме у обзир, Оперативне снаге и заиста оперативне, и шта им обезбеђује ту оперативност?

– Оперативне су јер у свом саставу имају највише професионалних јединица. Ту свакако треба истаћи две бригаде, 72. специјалну и 63. падобранску, батаљон војне полиције, 24. батаљон за специјална дејства, али и огроман потенцијал младих старешина и војника по уговору, распоређених у другим јединицама, а са којима се прегруписивањем може добити мањи број врло професионалних састава. За сваког команданта је императив да има јединицу коју може да употреби у случају било какве опасности. Ако то немате, онда немате ни сигурност.

Неопходно је да се што пре регулише статус војника по уговору. У инжењерији, на пример, они су руковаоци на дозери, у утоваривачу... По садашњем решењу могу да буду професионалци само до 35 године старости. У грађевинским фирмама на истим пословима раде људи и у педесетој, чак и старији, а ми се олако одрчемо војника који су тек стекли најбољи ниво способности за обављање дужности. У таквим ситуацијама младост и физичку кондицију замењују знање и искуство. То се, наравно, не односи на специјалне јединице, где психофизички критеријуми морају да се поштују.

Предвиђене за брзи одговор на непосредне опасности, Оперативне снаге су интервидовска компонента наше војске. Занимљиво је чути од Вас који нас безбедносни изазови чекају у овој констелацији света и времена?

– Стратегија и Доктрина дефинишу ризике, претње и изазове. Ту је и чињеница да на матичној територији СЦГ имамо Кфор и Унмик, у складу са Резолуцијом 1244. Та резолуција и Кумановски споразум дефинишу и однос наше државе и Војске према Кфору. Тај однос је партнерски. Министар одбране, начелник Генералштаба,

али и команданти бригада и батаљона имају редовне састанке са људима на одговарајућим нивоима командовања у Кфору, чак и до нивоа команди бригада и батаљона. Честе су и истовремене патроле у складу са договореним процедурама. Све то говори да је ризик смањен, али није искључен. То што нас увек опомиње јесте 17. март 2004, али су ту и многобројни терористички акти који су се догодили од 1999. до данас. Ту су и терористички акти који се догађају у свету, од 11. септембра до напада у Мадриду, Енглеској... Различити су мотиви таквих напада, али су последице исте – страх, паника, несигурност.

Анализирајући претње и изазове процењено је да у овом тренутку не може да дође до неког регионалног рата на Балкану, чак ни до локалног сукоба. Споразуми који су потписани после 1995. године, у Фиренци, Бечу, отворили су могућности да се међусобним контактима војних делегација земаља у региону, Европи и шире, те увидом у стање оружаних снага тих држава, стварају поверење и сигурност. Ту су и заједничке војне вежбе попут *Плавог пута*, *Заједничког хоризонта*, учешћа наше фрегате на вежби Италијанске морнарице или вежба у Бугарској, на којој су учествовале неке наше копнене снаге... Сада се део наших снага припрема за учешће на вежби инжењеријских јединица у Мађарској. Све то ствара повољан амбијент међусобног упознавања, а тиме и овладавања ситуацијом.

Тероризам је глобална претња, а код нас се осећа и претња евентуалних немира ради остварења неких специфичних политичких циљева. Димензионирање и опремање снага унутар Војске зах-

тева одговарајући приступ. Те јединице морају бити брзо покретне, обучене за специјална дејства – снаге које ће било који вид угрожавања елиминисати у корену, уз што мању употребу силе. Тако се ствара кредибилитет и војске и државе у односу према том глобалном проблему. Нико не треба заборавити помоћ коју Војска пружа у случају елементарних непогода, у шта се, нажалост, можемо уверити и ових дана. Ту је и помоћ у случају епидемија, хемијских акцидената, и слично. Све су то задаци који нас очекују. Посебно ми је драго што су та помоћ и професионално извршавање задатака у Копненој зони, допринели враћању на тренутак пољуљаног поверења народа у Војску, у којој, чињеница је, има доста професионализма, коректности и ваљаних резултата.

Три јединице из састава Оперативних снага завршиле су обуку за учешће у мировним операцијама. Какав је Ваш однос према тој врсти ангажовања наших војника? И уопште, како на сопственом, унутрашњем плану разрешавате заокрет курса у коме нам недавни непријатељи постају савезници?

– Војска је, то се мора знати, немерљив државни ресурс и на унутрашњем, и на спољнополитичком плану. Поменућу вам детаљ са курса енглеског језика у Холандији, који сам похађао. Једна госпођа, мајор холандске војске, задужена за односе са јавношћу њиховог министарства, одржала нам је предавање о Холандији и њеној војсци, а добили смо и масу брошура о систематизацији њихових снага, размештају. Занимљив детаљ је да је Холандија у то време имала 72.000 војника, професионалаца. Тој земљи не прете неке посебне опасности, налази се у Западној Европи, чланица је НАТОа, окружена државама које не изражавају претензије према њеној територији... Холандија је и трећа земља на свету по издвајању за војску и стандарду њених припадника, а има и четири батаљона ван својих граница – у мировним мисијама у Авганистану, Ираку, Босни и на Космету. У свету је распоређено и петнае-

Није добар систем у коме ће потпоручник који заврши Војну академију бити потпуковник без икаквог усавршавања. Ако се нешто не промени, поново ћемо имати несразмерну структуру официра по чиновима у Војсци, а тиме и систем који не може добро да функционише.

Проблем подофицирског кадра могуће је решити тако што би се од војника професионалаца, одређеним курсевима, добијали квалитетни подофицири. Пример једног младића из 63. падобранске бригаде то потврђује. После одслужења војног рока у тој јединици постао је војник по уговору – падобранац, а после две године службе завршио је и средње стручно специјалистичко школовање у Војсци и постао подофицир. Ниво његове оспособљености не може се поредити са способностима момка који је завршио средњу школу и тек треба да крене на основну падобранску обуку.

стак тимова из те земље са различитом наменом, попут надгледања спровођења споразума, и слично. До 1990. године министар спољних послова Холандије био је руководећи човек за питање спољне политике државе, а онда се догодио заокрет у коме министар одбране све више има утицаја и на том пољу. Холандија као мала земља у овом тренутку има и генералног секретара НАТОа. За то исто време земља бележи одговарајући напредак и у економској сфери. Такви подаци су мало познати у нашој јавности.

Наравно, овом причом не желим да кажем да ми треба да идемо у операције наметања мира, операције које нису под покровитељством УН, али је веома битно да будемо присутни тамо где је цео свет присутан. То је одредница добре политике. Недавно сам и јавно поставио питање за размисање: да смо сада чланица НАТОа, да ли би питање статуса Космета уопште било постављено? Свако ко се озбиљно бави политиком зна да се то никада не би десило. Емоције су једно, реалност друго. Мени као војнику битно је да као професионалац реагујем онако како државно и војно руководство, коме је народ указао поверење, одлучи.

Службовао сам на Косову и Метохији. Био сам начелник Штаба бригаде после премештања Приштинског корпуса у нову зону. Након непријатељског става у време бомбардовања, ми смо у годинама које су уследиле изградили партнерски однос са мултинационалним снагама на Космету. Анимозитет је потпуно неважна категорија у односу на задатак који вам је дат да га извршите. Лично са тим нисам имао никакав проблем. Кажем, емоције су једно, реалност друго.

Ви сте непосредним искуством прошли скоро све дужности на путу до генералског чина. Какав је, по Вашем мишљењу, профил официра наше војске пожељан данас?

– Карактеристике тог човека су одлично описане у књизи нашег врхунског војсковође војводе Живојина Мишића. И ништа се није променило, верујте. Занимљиво је да је још Војска Краљевине Југославије имала веома јасно дефинисан профил официра. Тада је официр морао да говори два светска језика, морао је да буде изузетно стручан, често је школован и у иностранству, усавршавао се на домаћем терену... Тако да су захтеви који се данас налазе пред младим официрима Војске СЦГ управо враћање традицији и могућности комуникације са светом. За нас је то императив.

Каке су перспективе Оперативних снага? Шта је то што вас чека?

– Из садашње структуре оперативних снага треба створити што више професионалних састава. Основа ће лија будуће војске, у складу са Стратегијом одбране и документима који су у изради, јесте батаљон – дивизион. Сада имамо врло мало таквих јединица, а и оне нису довољно попуњене професионалним војницима. Вероватно ће први корак бити формирање специјалне бригаде која ће обухватити

72. и 63. бригаду, те делове других јединица. Верујем да ће то бити ембрион професионалне војске СЦГ. Модел њене организације биће примерен потенцијалним изазовима, ризицима и претњама безбедности у нашем региону.

Шта је то за шта се, после свих битка и бојева које смо водили током историје, данас вреди борити?

– Живот је непрегледан ток. Та река кривуда, наилази на препреке, суше, обрушава се пуном снагом, али ништа не може да заустави њено кретање. У нашим животима увек постоје ствари за које се вреди борити. Начини борбе се, наравно, разликују. Сам људски живот заслужује борбу. Не прихватам малодушност, то је опасна болка против које се такође вреди борити. Мотива увек има – а и визија. ■

Драгана МАРКОВИЋ
Снимио Звонко ПЕРГЕ